

Indlæg til konference: Marxismen i det 21. århundrede

Irene Nørlund

Ib Nørlund. En personlig beretning om et politisk menneske.

9. september 2017

Selv om denne konference i høj grad har til formål at rette blikket fremad, er jeg glad for at have mulighed for at sige et par ord om min far, Ib Nørlund, som netop ville være fyldt 100 år. Han levede i en tid med de store forandringer i de globale relationer - fra den russiske revolution til afslutningen af den kolde krig i 1989. I dag vil jeg gerne give nogle personlige glimt af den far, jeg husker, og som var et politisk menneske til fingerspidserne.

Jeg blev selv født i 1951 under den kolde krig – ikke mindst Koreakrigen - og min personlige erindring starter herfra. Min familie boede et par år på Peblinge Dosseringen på Nørrebro i en taglejlighed med huller i taget, så det dryppede ned i mange spande når det regnede. Min far var ikke håndværker, og hullerne blev ikke repareret. Vi fik dog en lidt større lejlighed på det indre Frederiksberg, som dannede rammerne om min barndom sammen med min far, mor og søster. Mine forældre flyttede fra hinanden i 1961, og jeg husker min far bedst fra de ti år 1951-61. Over mine forældres seng hang der 5 silkevæverier, portrætter af: Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Tse-Tung. I denne periode blev portrætterne over sengen langsomt reduceret – Stalin og Mao forsvandt fra væggen, jeg husker ikke helt i hvilken rækkefølge, men Stalin forsvandt ikke *lige* i 1956. De var gode symboler på brydningstiden i Sovjetunionen og senere mellem Kina og Sovjet, som også spillede stærkt ind på DKP og dermed også mine forældre.

Min far lavede morgengymnastik hver morgen, i bar natskjorte til Kaptajn Jespersens, lidt militante, instruktion i radioen. Derefter kørte han mig i børnehaven på cykel hver morgen, inden jeg startede i skolen, og det var en hyggestund. Han var på vej til arbejde i Land og Folks Hus i Dr. Tværgade. Han holdt standhaftigt på cyklen, fra han som ung kørte to gange helt til Paris for at deltage i Folkefrontens arbejde i 1930'erne, og frem til han boede på Bellahøj med Gertrud i sin sidste del af livet.

Far kom hjem fra arbejde ret sent om aftenen, når maden var færdig, let svedig fra cykelturen. Madlavning var ikke hans stærke side, det stod min mor suverænt for. I

familien hørte vi normalt radioavisen under aftensmaden for at følge dagens begivenheder fra verden. Skete der noget vigtigt, måtte vi være stille. Det var før TV fandtes – i hvert fald hos os. Om morgenen arriverede Pravda på russisk med postbuddet, og far havde desuden mange forskellige aviser med hjem hver dag for at studere verdens gang. Om aftenen sad han ofte ved skrivebordet og skrev i hånden: taler og oplæg, og det blev til nogle bøger hen ad vejen. Han hørte ofte musik mens han arbejdede, mest kan jeg huske hans glæde ved Poul Robesons sange. Robeson, som var en amerikansk, sort sanger med kommunistiske holdninger. Han læste ind imellem godnathistorier for os børn, Odysseus og Illiaden, oversat af Otto Gelsted, var en af hans foretrukne fortællinger, men det kunne også være Snedronningen, hvor den iskolde snedronning blev sammenlignet med den skinbarlige kapitalisme.

Han holdt et radioforedrag, da jeg var lille. Jeg sad hjemme og hørte det, det startede: ”Der går et spøgelse gennem Europa – kommunismens spøgelse”. Den sætning gjorde så stort indtryk, at jeg kunne gentage den for min far, da han kom hjem; dog uden at vide, før senere, at det var en let omformulering af Karl Marx’ gamle ord. Han mente at kommunismen var på vej frem.

Os børn var klar over at kommunister ikke var bredt populære i Danmark i 50’erne. Folk kunne finde på at ringe hjem og fx sige min far skulle købe en enkeltbillet til Moskva. Truslerne var dengang ikke rettet mod familien, faren var i højere grad de store modsætninger i verden, som kunne munde ud i en ny verdenskrig evt. med anvendelse af atomvåben. Cubakrisen står tilbage som en angstprovokerende periode for alle voksne, hvor alle holdt vejret og ventede på afgørelserne mellem stormagterne, og udviklingen blev tæt fulgt i radioen. Det var en angst som vi børn også blev grebet af.

Partilønnen var ikke stor, men der fulgte rejser med for hele familien om sommeren til det store Sovjetunionen. Både rejser i landet, til Leningrad, Stalingrad, Moskva, og til Sortehavet på Krim og Sochi, som dengang kun var små kursteder. En af rejserne gik desuden til Georgien, Armenien og Azerbajan, som var præget af større kulturforskelle end i det vestlige Sovjet; men det var dengang en mere fredelig tid i de enkelte republikker end senere hen. Vi besøgte landbrugskollektiver, olieplatforme i det Kaspiske hav, pilotbyer, som skulle vise veje i det nye planlagte samfund, sejlede på floder og kørte i bjerge. Alle steder blev vi mødt med kunst og musik alle vegne, både klassisk og folkemusik og -dans. Folk var venlige og glade. Chaufføren der kørte os i bjergene ved Ararat, hvor Noahs ark skulle være strandet,

sang i timevis i bilen. Far talte flydende russisk, og vi var sammen med både lokale folk og internationale folk fra hele verden, som kunne kommunikere på russisk, fransk, tysk og engelsk. Det var en stor oplevelse for børn, og far Ib var stolt over det, han så på rejserne, som passede ind i hans tro på socialismen.

Om sommeren tilbragte min søster og jeg flere somre i pionerlejre i DDR, sammen med danske og tyske børn og unge, mens far underviste på den lokale partiskole i Rostock. Simple forhold, men hyggeligt samvær. Den sidste rejse jeg havde med min far fandt sted i 1966, hvor der var begyndende optøning mellem Sovjet og Rumænien under Ceausescu, og han var inviteret derned på sommerbesøg med familien. En dag kom der en delegation til en officiel middag, og alle rejste sig og klappede. Det var en vietnamesisk delegation, og far havde som den første dansker været inviteret til Vietnam i januar samme år, 1966. Han fik en lille hjerneblødning under opholdet og måtte ligge på et lazaret i en måneds tid, mens de første bomber faldt over Hanoi.

Vi mødtes senere i 1960'erne i Prag, hvor han holdt til omkring tidskriftet Tiden-Verden rundt, og jeg havde sommerjob på et kursted i Slovakiet. Men vores veje var ved at skilles, og jeg var begyndt at tage mine egne standpunkter, nu ikke kun baseret på hverdagens oplevelser, men på et politisk grundlag, som var præget af tidens nye kritiske strømninger og ideer. Men hverdagsoplevelser sætter sig også i bevidstheden, og fjendebilleder, som var udbredt i Danmark af Østeuropa og Sovjet, svækkes når man har mødt mennesker i hverdagen i de forskellige lande.

Ib kom igen i Folketinget efter valget i 1973. Han troede på et stort gennembrud for DKP, som ikke helt blev realitet, men han blev valgt ind igen – som efter verdenskrigen – og frem til 1979. Folkebevægelsen mod EU blev derefter en af hans sidste store indsatser for at samle på tværs af politiske skel. Han nåede ikke at se den gamle Østblok disintegrere. Måske var det godt.

Min far var ofte på rejser. På mange måder var han ikke en særlig opmærksom og tilstedeværende far, selv om det kunne se sådan ud i min lille beretning. Men jeg har dog gennem denne erindringsrejse nået frem til – måske ikke så overraskende - at den socialisering og dannelse, man vokser op med, ligger dybt i ens egen identitet senere hen, og han har været med til at danne et nyt politisk væsen. Vi sås mindre efter jeg var voksen. Selv om vi ikke var enige, kom det dog ikke til store opgør. Vi vidste hvor hinanden stod. Jeg var en af de få danskere, der besøgte Vietnam, i

slutningen af 1974. Ikke på grund af min far, men pga. mit eget engagement i Vietnambevægelsen, og jeg kom til at arbejde med Vietnam i mere end 30 år.

Far Ib donerede hvert år et årsabonnement på Land og Folk til sine børn for at bidrage til at DKPs synspunkter var til stede i deres liv.